

Informatīvais ziņojums „Par Zaļā iepirkuma veicināšanas plāna 2015.-2017. gadam īstenošanas gaitu”

Satura rādītājs

- 1. Ievads;**
- 2. Tiesiskais regulējums;**
- 3. Situācija Eiropas Savienībā;**
- 4. Pārskats par zaļā publiskā iepirkuma izmantošanu Latvijā:**
 - 4.1. Pārskats par Publiskā iepirkuma likuma ietvaros veiktajiem zaļajiem publiskiem iepirkumiem;**
 - 4.2. Pārskats par Elektronisko iepirkumu sistēmā veiktajiem zaļajiem publiskiem iepirkumiem;**
- 5. Secinājumi un priekšlikumi turpmākai rīcībai.**

1. Ievads.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir sagatavojusi informatīvo ziņojumu „Par Zaļā iepirkuma veicināšanas plāna 2015.-2017. gadam īstenošanas gaitu” (turpmāk - ZI VP). ZI VP sagatavots, pamatojoties uz Ministru kabineta 2015.gada 18.februāra rīkojuma Nr.83 „Par Zaļā iepirkuma veicināšanas plānu 2015.-2017.gadam” 4.punktu, kas paredz uzdevumu Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai katru gadu līdz 1.maijam sagatavot un vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministram iesniegt Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par plāna īstenošanas gaitu.

Informatīvajā ziņojumā tiek sniegta informācija un apkopota Valsts reģionālās attīstības aģentūras (turpmāk - VRAA), kas pārvalda elektronisko iepirkumu sistēmu (turpmāk - EIS), un Iepirkumu uzraudzības biroja (turpmāk – IUB) sniegtā informācija par 2010. - 2015.gadā veiktajiem publiskajiem iepirkumiem, kuros izmanto vides kritērijus – zaļais publiskais iepirkums (turpmāk - ZPI). Informatīvā ziņojumā sniegto informāciju ilustrē 6 attēli un 8 tabulas.

Latvijas ZI VP izvirzīts mērķis - nodrošināt ZPI finansiālā īpatsvara palielināšanu no valsts budžeta plānotajos publiskajos iepirkumos, sasniedzot 15% 2015.gadā, 20% 2016.gadā un 30% 2017.gadā. Izvērtējot ZPI finansiālo īpatsvaru vairāku gadu griezumā, ir vērojams, ka pēc būtiska krituma 2012. un 2013. gadā, sākot ar 2014. gadu, ZPI īpatsvars publiskajos iepirkumos pieaug, sasniedzot 2015.gadā 19%. ZPI īpatsvara kritumu 2012.-2013.gadā lielā mērā ietekmēja Klimata pārmaiņu finanšu instrumentu projektu noslēgšanās, jo visos šī instrumenta projektu iepirkumos bija jāpiemēro vides kritēriji. Savukārt ZPI īpatsvara pieaugumu sākot no 2014.gada nodrošināja 2014.gada 28.oktobra Ministru kabineta noteikumos Nr.673 „Noteikumi par vides kritēriju piemērošanu un piedāvājumu izvēles kritēriju noteikšanu pārtikas produktu piegādes un ēdināšanas pakalpojumu iepirkumiem” izvirzītā prasība par obligātu

vides kritēriju piemērošanu pārtikas produktu un ēdināšanas pakalpojumu iepirkumos. Tāpat ZPI īpatsvara pieaugumu veicinājusi vides kritēriju arvien lielāka piemērošana ES fondu projektu iepirkumos.

Informatīvā ziņojuma tematiskajās sadaļās ir apkopota informācija un veikta datu analīze, kas detalizētāk raksturo ZPI īpatsvara izmaiņu tendences.

2. Tiesiskais regulējums.

Eiropas Savienība (turpmāk – ES) ir īstenojusi politiku publisko iepirkumu jomā, izstrādājot Padomes 1992.gada 18.jūnija Direktīvu 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai; Padomes 1993.gada 14.jūnija Direktīvu 93/36/EEK ar ko koordinē piegāžu valsts līgumu piešķiršanas procedūras; Padomes 1993.gada 14.jūnija Direktīvu 93/37/EEK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu piešķiršanas procedūras un Eiropas Parlamenta un Padomes 1997.gada 13.oktobra Direktīvu 97/52/EC, kas groza Direktīvu 92/50/EEK, Direktīvu 93/36/EEK un Direktīvu 93/37/EEK par to, kā koordinēt procedūras, ar ko piešķir attiecīgi pakalpojumu valsts līgumus, piegāžu valsts līgumus un būvniecības valsts līgumus.

2004.gadā tiesiskais ietvars tika pilnveidots ar divām publiskā iepirkuma direktīvām, kas paredz iespēju iekļaut ar vides aizsardzību saistītus nosacījumus iepirkuma procedūrās:

- Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (turpmāk – Direktīva 2004/18EK);
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta direktīva 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs (turpmāk – Direktīva 2004/17/EK).

Direktīvu preambulās un noteikumos ir īpaši minētas iespējas iekļaut vides apsvērumus tehniskajā specifikācijā un līguma piešķiršanas, jeb vērtēšanas kritērijos, kā arī līguma izpildes nosacījumos.¹

Minēto direktīvu prasības Latvijā pārņemtas ar Publisko iepirkumu likumu (turpmāk -PIL) un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumu (turpmāk -SPSIL).

Publiskā iepirkuma būtība ir piedāvājuma un pieprasījuma saskaņošana, lai publiskais sektors, iegādājoties preces, pakalpojumus un būvdarbus, pēc iespējas efektīvāk nodrošinātu tā funkcijas, vienlaikus šo preču, pakalpojumu vai būvdarbu iegādē ievērojot Eiropas Savienības (turpmāk – ES) tiesību aktos nostiprinātos principus, tai skaitā brīvas konkurences veicināšanu.

Šeit piemēro divus pamatprincipus:

¹ EK, 2005. Videi draudzīgs iepirkums! Videi draudzīga valsts iepirkuma rokasgrāmata. Tiešsaiste: http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/buying_green_handbook_lv.pdf VARAMZino_12052016; Informatīvais ziņojums „Par Zaļā iepirkuma veicināšanas plāna 2015.-2017.gadam īstenošanas gaitu”

- izdevumu lietderība;
- godīga rīcība.

Izdevumu lietderība - pasūtītājiem ir pienākums par nodokļu maksātāju naudu iegūt izdevīgāko piedāvājumu, veicot iepirkumu. Izdevīgākais piedāvājums ne vienmēr nozīmē lētākā piedāvājuma izvēli. Tas nozīmē, ka ir jāatrod izmaksu un kvalitātes attiecības ziņā visizdevīgākais risinājums, kas atbilst pasūtītāja izvirzītajām prasībām, tostarp vides jomā. Nosakot izdevīgāko piedāvājumu, tiek ņemtas vērā ne tikai preču un pakalpojumu izmaksas, bet arī vairāki citi faktori, piemēram, kvalitāte, efektivitāte, lietderība un atbilstība mērķim. Viens no šiem faktoriem var būt vides aizsardzība, un tādējādi tas ir līdzvērtīgs apsvērum, citu starpā piešķirot tiesības slēgt līgumu.

Godīga rīcība - nozīmē iekšējā tirgus principu piemērošanu, uz kā balstās minētās publiskā iepirkuma direktīvas un valsts tiesību akti, kas izstrādāti, pamatojoties uz šīm direktīvām. Vissvarīgākie principi ir šādi: diskriminācijas aizliegums, vienlīdzīga attieksme, pārredzamība, samērīgums.² Ņemot vērā vides, sociālo un darba tiesību jomas prasību pienācīgu integrāciju publisko iepirkumu procedūrās, jo īpaši svarīgi ir, lai dalībvalstis un pasūtītāji veic attiecīgus pasākumus, ar kuriem nodrošinātu atbilstību vides, sociālās un darba tiesību jomas pienākumiem³. Tāpat 2008.gada 16.jūlijā Eiropas Komisija (turpmāk – Komisija) pieņēma arī atsevišķu paziņojumu „Publiskais iepirkums, ņemot vērā vides uzlabošanas aspektus” (COM (2008) 400), ko adresēja Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu Komitejai. Šajā paziņojumā ierosināts līdz 2010.gadam panākt, lai 50% no visām iepirkuma procedūrām ir „zaļas”, – atbilstošas tiem kritērijiem, kas Komisijas uzdevumā izstrādāti 10 prioritārām preču un pakalpojumu grupām. Tāpat Komisija rosināja atbalstīt tās darbu saistībā ar kopīgu ZPI kritēriju noteikšanu un mudināja dalībvalstis palielināt politisko atbalstu, ieviest ZPI stratēģijas un stiprināt sadarbību, lai nodrošinātu saskaņotu ZPI kritēriju un mērķu izstrādi. Pārņemot Direktīvas 2004/18/EK un Direktīvas 2004/17/EK prasības Latvijas normatīvajos aktos, Latvijā iespēja veikt ZPI ir noteikta PIL 17., 21., 42., 46., un 46¹. pantā, kas regulē vides kritēriju izmantošanu publiskā iepirkuma procedūrā. Tāpat iespēja veikt ZPI ir paredzēta SPSIL 19., 20., 26., 45. un 51. pantā.

2014.gada 26.februārī ir pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (turpmāk – Direktīva 2014/24/ES) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (turpmāk - Direktīva 2014/25/ES), kas paredz

²EK, 2011. Videi nekaitīga iegāde! Zaļā publiskā iepirkuma rokasgrāmata. Tiešsaiste: http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/handbook_summary_lv.pdf

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (Dokuments attiecas uz EEZ)

VARAMZino_12052016; Informatīvais ziņojums „Par Zaļā iepirkuma veicināšanas plāna 2015.-2017.gadam īstenošanas gaitu”

līdzīgus noteikumus ar vidi saistītu kritēriju iekļaušanai publiskajos iepirkumos, kā arī papildina līdzšinējo regulējumu, piemēram, ietver detalizētu regulējumu aprites cikla izmaksu vērtēšanai. Minētās direktīvas jāpārņem nacionālajos tiesību aktos līdz 2016.gada 18.aprīlim.

Papildus minētajām ES publisko iepirkumu normatīvo ietvaru veidojošām direktīvām ZPI veicina arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 23.aprīļa direktīva 2009/33/EK par “tīro” un energoefektīvo autotransporta līdzekļu izmantošanas veicināšanu (turpmāk – Direktīva 2009/33/EK), kas paredz enerģijas patēriņa, oglekļa dioksīda, slāpekļa oksīdu, metānu nesaturošo ogļūdeņražu un cieto daļiņu emisiju apjoma izvērtēšanu transportlīdzekļu iepirkumos, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra direktīva 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (turpmāk - Direktīva 2012/27/ES). Direktīva 2012/27/ES nosaka pienākumu centrālās valdības iestādēm iepirkumos pirkt tikai energoefektīvas preces, pakalpojumus un ēkas. Vienlaikus direktīvas prasības neattiecas uz būvdarbu iepirkumiem. Direktīvas 2012/27/ES prasības attiecībā uz iepirkumiem ir pārņemtas ar grozījumiem PIL, kas stājās spēkā 2016.gada 15.martā⁴, un paredz tiešo valsts pārvaldes iestāžu pienākumu iegādāties energoefektīvas preces un pakalpojumus no 2016.gada 1.jūlija, kā arī atbilstošu Ministru kabineta noteikumu izstrādi⁵. ZPI veicina arī Energoefektivitātes likums, kas stājās spēkā 2016.gada 29.martā⁶. Energoefektivitātes likums nosaka uzņēmumiem, valsts iestādēm un uzņēmumiem pienākumus energoefektivitātes uzlabošanas jomā, kas netieši veicina efektīvu preču ieviešanu, kurām var piemērot ZPI kritērijus.

3. Situācija Eiropas Savienībā.

Komisija ZPI definējusi kā procesu, kura ietvaros valsts iestādes cenšas iepirkt preces, pakalpojumus un būvdarbus, kuru ietekme uz vidi visā to dzīves ciklā būtu mazāka nekā precēm, pakalpojumiem un būvdarbiem, kam raksturīgas tādas pašas primārās funkcijas, bet kas būtu iegādāti, piemērojot citādus iepirkuma principus”.⁷ Pēc būtības tā ir sistemātiska vides kritēriju integrēšana visās ar preču vai pakalpojumu iepirkumu saistītās darbībās, sākot no vajadzību noskaidrošanas, atbilstošu specifikāciju izstrādes un novērtējuma procedūrām, līdz pat sasniegto rezultātu monitoringam.

Tomēr šiem iepirkumu vides kritērijiem jāatbilst ES dibināšanas līgumos ietvertajiem pamatprincipiem par brīvu preču un pakalpojumu kustību, diskriminācijas nepieļaušanu, vienādu iespēju nodrošināšanu, atklātību un prasību proporcionalitāti. ES ir vienota tirgus telpa, tādēļ iepirkuma nosacījumiem jābūt tādiem, kas savietojami šajā telpā un nepārkāptu minētos

⁴ <http://likumi.lv/ta/id/280938-grozijumi-publisko-iepirkumu-likuma>

⁵ <http://likumi.lv/ta/id/280938-grozijumi-publisko-iepirkumu-likuma>

⁶ <http://likumi.lv/doc.php?id=280932>

⁷ ja nav minēts citādi, šeit un turpmāk šajā nodaļā atsauces uz EK no: COM(2008) 400 galīgā redakcija. Tiešsaiste: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TEXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0400&from=EN>

VARAMZino_12052016; Informatīvais ziņojums „Par Zaļā iepirkuma veicināšanas plāna 2015.-2017.gadam īstenošanas gaitu”

pamatprincipus. Tādēļ Komisijas uzdevumā ir izstrādāti vienoti (kopēji) ES ZPI kritēriji prioritārajām preču un pakalpojumu grupām, kurus Komisija aicinājusi dalībvalstis oficiāli pieņemt. 2008.gadā bija izstrādāti kritēriji 10 prioritārajām preču un pakalpojumu grupām, šobrīd šādu grupu jau ir 25.⁸ Komisija seko tam, lai kritēriji atbilstu esošajai tirgus situācijai, tādēļ vajadzības gadījumā tie tiek pārstrādāti. Pirmoreiz tas notika 2012.gadā, arī šobrīd daļa no kritērijiem atrodas pārveides procesā.

Kritēriji iedalās divos līmeņos: pamatkritērijos un izvērstajos kritērijos, no kuriem pamatkritēriju izmantošana iepirkumu dokumentācijā atzīta par procesu, kas neprasa ne ekspertu piesaisti, ne papildu finansējumu. Pamatkritēriji Komisijas izpratnē izmantojami arī kvantitatīvi izmērāmu mērķu izvirzīšanai un sasniegtā salīdzināšanai dalībvalstu starpā, tādēļ ES līmenī par zaļu atzīst tādu publisko iepirkumu, kurā izmantots vismaz pamatkritēriju komplekts konkrētajai preču un pakalpojumu grupai (atsevišķu, patvaļīgi izvēlētu pamatkritēriju iekļaušana kādā no iepirkuma stadijām nedod pārlicību par iepirkuma rezultātu), respektīvi, iepirkuma procedūra uzskatāma par zaļu tad, ja "zaļš" nozīmē atbilstību apstiprinātiem kopējiem ZPI pamatkritērijiem.⁹

Tā kā ZPI pagaidām lielā mērā ir brīvprātīgs, tad dalībvalstis to ieviešanas atšķirīgā līmenī atbilstoši to politiskajai gribai, izpratnei un gatavībai. Tas parādās arī iepirkumā izmantotajos kritērijos. Tomēr jau tagad kopējus un obligātus vides kritērijus ES līmenī nosaka vairākas citu politikas sektoru direktīvas.¹⁰

2011.gadā ES dalībvalstīs kopā viss ES ZPI pamatkritēriju komplekts 10 prioritārajām preču/pakalpojumu grupām tika izmantots 26% publisko iepirkumu no to kopskaita, bet vismaz viens ES kopējais pamatlīmeņa kritērijs izmantots 55% gadījumu (2009.gadā bija tikai 29%).¹¹

Komisija bija mudinājusi ES dalībvalstis līdz 2010.gadam sasniegt 50% atbilstību kopējo ES ZPI kritēriju pamatlīmeņa izmantošanai publiskajos iepirkumos un izveidojusi ES monitoringa sistēmu, kurā par „zaļu” uzskata tādu publisko iepirkumu, kurā izmantots viss konkrētajai preču un pakalpojumu grupai izstrādātais kopējo ES ZPI kritēriju komplekts. Pārskats par ES dalībvalstīm, kas pārsniegušas 20% robežsliekšni ZPI īpatsvarā publiskos iepirkumos, ir sniegts informatīvā ziņojuma 1. attēlā.

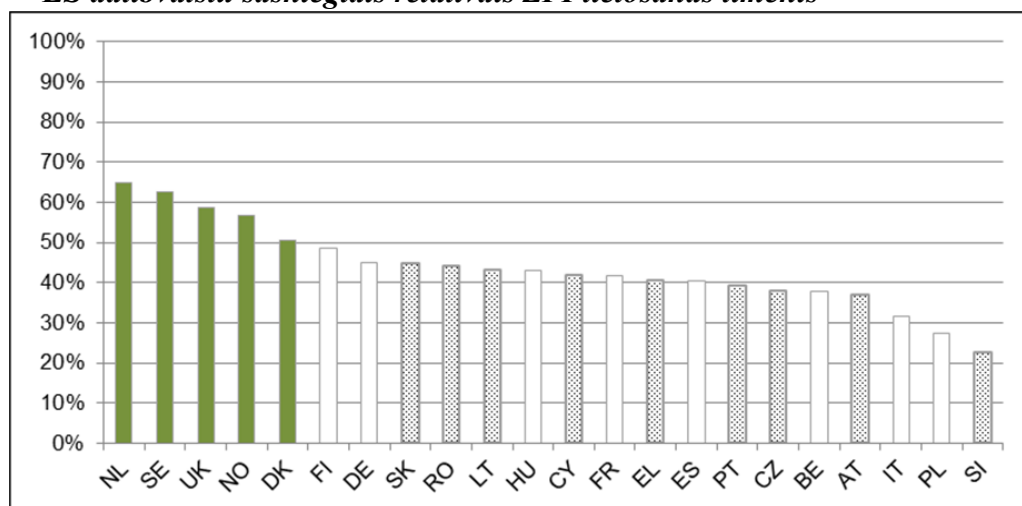
⁸ EU GPP Criteria. Tiešsaiste: http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

⁹ CEPS. - p.iii, vii.

¹⁰ 2010/30/ES par enerģijas un citu resursu patēriņa efektivitāti un energoefektivitātes pakalpojumiem; energopatēriņu, izmantojot etilēti un standarta informāciju par precēm; 2009/33/EK par „tīro” un energoefektīvo autotransporta līdzekļu izmantošanu.

¹¹ CEPS. - p. 49-50. Tiešsaiste: <http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/CEPS-CoE-GPP%20MAIN%20REPORT.pdf>

1.Attēls
ES dalībvalstu sasniegtais relatīvais ZPI lietošanas līmenis

Adelfi. - p. 71., 2011. gada dati

Kā redzams, noteikto mērķi sasniegušas tikai četras no dalībvalstīm, bet labu rezultātu (>40%) uzrādījusi arī Lietuva. Latvija un Igaunija bija to 12 dalībvalstu vidū, kurās ZPI īpatsvars bija zem 20%.

ES dalībvalstu starpā bijusi dažāda izpratne par to, kad noslēgtais līgums uzskatāms par "zaļu" un kādas preces un pakalpojumi pieskaitāmi konkrētai prioritārajai grupai. Jo attīstītāka valsts bijusi ZPI jomā, jo vairāk attiecīgajai preču un pakalpojumu grupai atbilstoši kopējie ES ZPI kritēriji izmantoti.

Komisija turpina darbu pie kopēju ES ZPI kritēriju izveides jaunām preču un pakalpojumu grupām un pārskata esošos ar mērķi padarīt tos pēc iespējas ērtāk lietojamus un vieglāk verificējumus. Līdz ar to laika gaitā mainīsies arī izpratne, kāda iepirkuma procedūra uzskatāma par „zaļu”.

Ja dalībvalstis vērtē pēc ES līmenī veiktā ZPI monitoringa datiem (saskaņā ar Komisijas ieteikto metodoloģiju pēc līgumu, kuros ievērots ZPI, īpatsvara un līgumu, kuros ievērots ZPI, finansiālā īpatsvara), tad izvirzījušās četras valstis: Beļģija, Dānija, Nīderlande un Zviedrija.¹²

2016.gada Nīderlandes prezidentūras sagatavotais ES Padomes secinājumu projekts „Noslēgt aprites loku – ES rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku” aicina Komisiju veikt darbības, kas stimulētu un veicinātu ES dalībvalstīs publiskos iepirkumos palielināt aprites preču un pakalpojumu daļu un vienlaikus apsvērt saistošu ZPI mērķu noteikšanu.

4. Pārskats par zaļā publiskā iepirkuma izmantošanu Latvijā.

Lai izvērtētu rezultatīvos rādītājus par Latvijā paveikto zaļā publiskā iepirkuma jomā, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir izmantojusi IUB un VRAA sniegtos datus.

¹² CEPS. - p. 40.

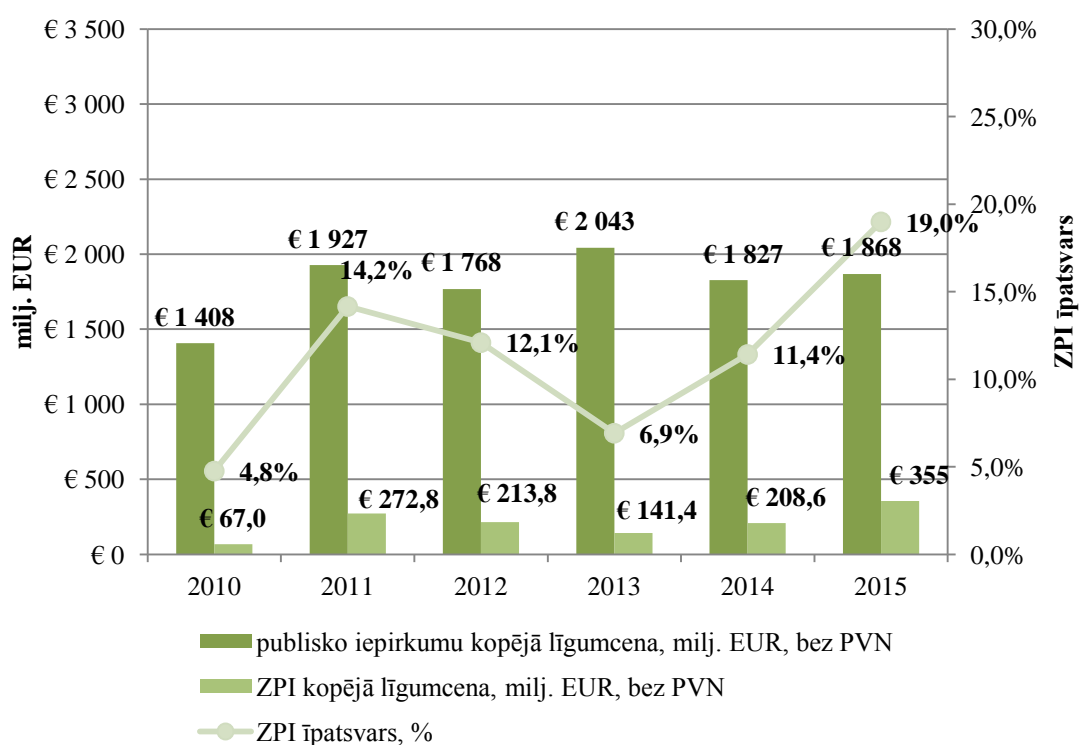
VARAMZino_12052016; Informatīvais ziņojums „Par Zaļā iepirkuma veicināšanas plāna 2015.-2017.gadam īstenošanas gaitu”

4.1. Pārskats par Publiskā iepirkuma likuma ietvaros veiktajiem zaļajiem publiskiem iepirkumiem.

Ņemot vērā to iepirkumu kopējās līgumcenas pieaugumu, kuru publikācijās iekļauta norāde par to, ka izmantoti kritēriji, kas saistīti ar vides aizsardzības prasībām, var secināt, ka ZI VP noteiktais mērķis - nodrošināt, ka sākot ar 2015.gadu iepirkumi, kas tiek plānoti no valsts budžeta un kuriem tiek piemērots ZPI, sasniedz vismaz 15% finansiālā izteiksmē no kopējā valsts un pašvaldību iestāžu veikto iepirkumu apjoma, ir sasniegts, un finansiālā izteiksmē sastāda 19%¹³ Attīstības dinamika tiek parādīta informatīvā ziņojuma 2. attēlā.

2.Attēls

Kopējais pārskats par 2010-2015.g. par ZPI attīstības dinamiku salīdzinājumā ar kopējo iepirkumu cenu dinamiku PIL ietvarā veiktajos iepirkumos.

Avots: IUB Dati

Izvērtējot ZPI īpatsvaru pēc iepirkumu veida, ir konstatējams, ka lielāko īpatsvaru ZPI veido pakalpojumu sektors, kas nozīmē, ka iestādēm, veicot iepirkumus 2015.gadā, ir bijusi nepieciešamība pēc pakalpojumu iepirkumiem, kas dod lielāko īpatsvaru kopējā iepirkumu līgumcena un arī kopējā līgumcena, kur piemēroti ZPI principi. Salīdzinot arī statistiku par atsevišķu preču un pakalpojumu, un būvdarbu grupu iepirkumiem, var gūt apstiprinājumu, ka būvdarbu un pakalpojumu iepirkumi veido pārsvaru pār preču iepirkumiem. Šobrīd Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija izstrādā juridisko

¹³ Statistikā iekļauti arī pārtikas produktu piegādes iepirkumi, kuriem piemērots PIL 8.² panta 15.daļas izņēmums VARAMZino_12052016; Informatīvais ziņojums „Par Zaļā iepirkuma veicināšanas plāna 2015.-2017.gadam īstenošanas gaitu”

ietvaru, kas noteiks preču un pakalpojumu grupas, kurām obligāti tiks piemērots ZPI. 1. tabulā ir atspoguļota statistika par paredzamo obligāto un citu nozīmīgāko preču un pakalpojumu grupu, kā arī būvdarbu iepirkumiem.

1. Tabula

Kopējais pārskats (zaļo un kopējais) par PIL rezultātu paziņojumu skaitu un līgumcēnām pēc preču un pakalpojumu grupām 2015.gadā

Preču un pakalpojumu grupas	Kopējā līgumcena, EUR (bez PVN)		ZPI īpatsvars kategorijas ietvaros
	Kopā	t.sk. ZPI	
<i>Biroja papīrs</i>	454 694	0	0%
<i>Biroja tehnika</i>	584 795	0	0%
Printeri un ploteri	501 952	0	
Kopēšanas un pavairošanas tehnika	82 843	0	
<i>Datortehnika</i>	20 855 977	246 664	1,18%
Personālie datori	20 472 033	0	
Displeja ekrāni	383 944	246 664	
<i>Pārtika un ēdināšanas pakalpojumi</i>	113 749 821	86 543 938	76,08%
Pārtikas produkti - kopā	41 053 104	30 016 012	
Ēdināšanas pakalpojumi- kopā	72 696 717	56 527 926	
<i>Tīrīšanas līdzekļi un pakalpojumi</i>	18 150 792	4 063 091	22,38%
Tīrīšanas un spodrināšanas līdzekļi	2 551 138	81 057	
Tīrīšanas un sanitārijas pakalpojumi	15 599 654	3 982 034	
<i>Iekštelpu apgaismojums</i>	6 863 178	334 172	4,86%
Apgaismes ierīces un elektriskās spuldzes	6 863 178	334 172	
<i>Būvdarbi</i>	521 544 737	58 582 999	11,23%
Celtniecības darbi	521 544 737	58 582 999	
<i>Transports</i>	59 660 870	47 065 599	78,88%
Mehāniskie transportlīdzekļi	59 660 870	47 065 599	
<i>Inženiertehniskā projektēšana</i>	19 720 019	397 999	2,01%
Inženiertehniskās projektēšanas pakalpojumi	19 720 019	397 999	
<i>Mežsaimniecība</i>	14 885 515	5 557 668	37,33%
Mežsaimniecībai raksturīgi pakalpojumi	14 885 515	5 557 668	

IUB dati

Kopējais salīdzinošais pārskats pēc iepirkumu veidiem ir apskatāms 2. tabulā.

2.Tabula

Kopējais pārskats (zaļo un kopējais) par PIL rezultātu paziņojumu skaitu un līgumcēnām pēc iepirkumu veida 2015.gadā

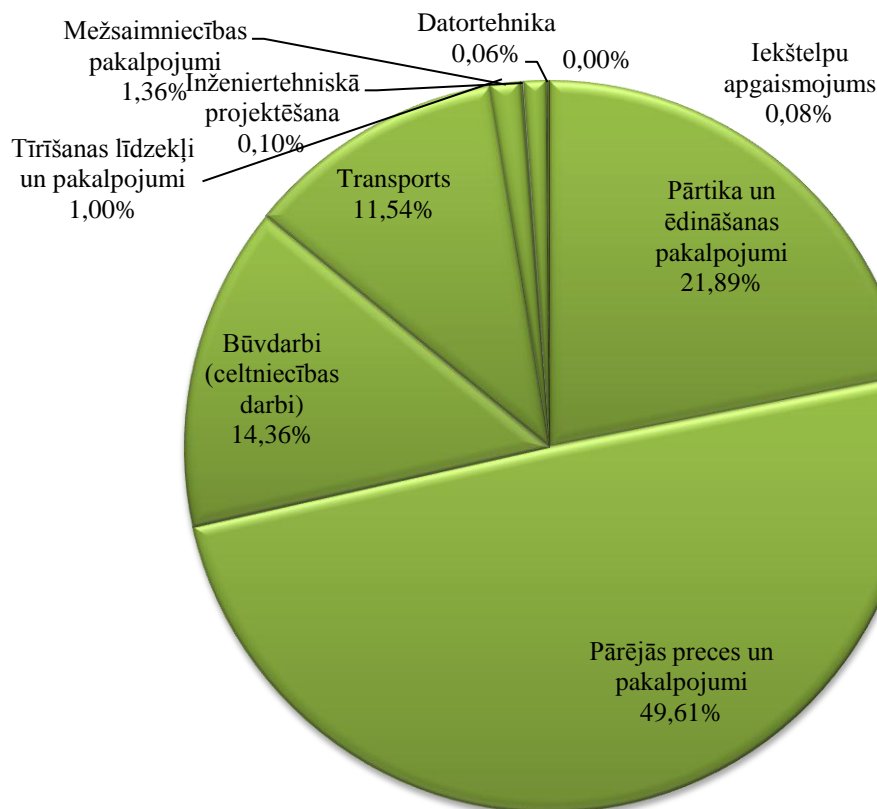
<i>Iepirkumu veids</i>	<i>Būvdarbi</i>	<i>Piegāde</i>	<i>Pakalpojumi</i>
Kopējā līgumcena, EUR (bez PVN)	521 544 737	638 113 648	705 848 579
t.sk. kopējā līgumcena, EUR (bez PVN) ar norādi par ZPI	58 582 999	95 123 135	198 374 479

Avots: IUB dati

Izvērtējot statistiku par to preču un pakalpojumu grupu iepirkumiem, kuros obligāti tiks piemērots ZPI, var secināt, ka pārtikas preces un ēdināšanas pakalpojumi veido vislielāko daļu no iepirkumiem. 3. attēlā ir sniegts pārskats par ZPI īpatsvaru tām preču un pakalpojumu kategorijām, kurās 2015. gadā iepirkumi veikti ievērojot ZPI principus, parādot kopējās iepirkumu līgumcenas un līgumcenas ZPI iepirkumiem.

Attēls Nr.3

Pārskats par PIL rezultātu paziņojumu līgumcenu īpatsvaru ZPI iepirkumos.

IUB Dati

Tas ir lielā mērā normatīvā regulējuma dēļ, kas tika pieņemts, 2014.gada 4.septembrī veicot grozījumus PIL un pieņemot 2014.gada 28.oktobra Ministru kabineta noteikumus Nr.673. „Noteikumi par vides kritēriju piemērošanu un VARAMZino_12052016; Informatīvais ziņojums „Par Zaļā iepirkuma veicināšanas plāna 2015.-2017.gadam īstenošanas gaitu”

piedāvājumu izvēles kritēriju noteikšanu pārtikas produktu piegādes un ēdināšanas pakalpojumu iepirkumiem”, (stājās spēkā 2014.gada 6.novembrī), kas noteic obligāti piemērojamus ZPI principus un piedāvājuma izvēles kritērijus pārtikas produktu iepirkumos. Kā nākamā nozīmīgākā kategorija jāizceļ celtniecības darbi, kur iepirkumu apjoms, ņemot vērā nozares specifiku, finansiālā izteiksmē ir liels, pat veicot nelielu iepirkumu skaitu.

Datortehnikas iepirkumos nozīme ir datoru displeja ekrānu iepirkumiem, kuru tirgū nopietnu segmentu aizņem displeji ar „Energy star” marķējumu, kas uzskatāms par atbilstīgu zaļā publiskā iepirkuma principiem. Vienlaikus jāatzīmē, ka datortehnika pārsvarā tiek iepirkta izmantojot EIS, kas ir saskaņā ar PIL paredzētā pienākuma tiešās pārvaldes iestādēm un pašvaldību iestādēm iegādāties datortehniku centralizēti. Šo iepirkumu apjomi un īpatsvars tiek analizēti nākamajā informatīvā ziņojuma nodaļā.

Nozīmīgu daļu preču un pakalpojumu iepirkumos, kuros ir ievēroti zaļā publiskā iepirkuma principi, aizņem preču un pakalpojumu kategorijas, kuras pašreiz nav iespējams izdalīt atsevišķi. Izvērtējot uzņēmumu, kas uzvarējuši finansiāli lielākos iepirkumos (ar zaļā publiskā iepirkumu principiem), darbības jomas, var secināt, ka nozīmīgu daļu no minētās sadaļas aizņem ceļu būve un satiksmes zīmju kategorija.

3. tabulā apkopoti rādītāji par „Top 10” uzņēmumiem, kas uzvarējuši konkursos ar noteiktiem ZPI principiem pēc piedāvātās līgumcenas.

3.Tabula

"TOP 10" uzņēmumi, kuri uzvarējuši finansiāli lielākos iepirkumos (ar ZPI principiem)

Uzvarējušā uzņēmuma nosaukums/gads	Piedāvātā līgumcena, bez PVN
2015.gads	EUR
Piegādātāju apvienība AS "Ceļu pārvalde", SIA "Pilsētas EKO Serviss", SIA "Rīgas tilti"	81588099,96
Piegādātāju apvienība AS "Ceļu pārvalde", SIA "Rīgas tilti", SIA "Roadeks"	42540635,93
SIA "Arčers"	9270017,07
SIA "Aleks un V"	7293000
SIA Vides pakalpojumu grupa	3924335,6
SIA "Liktenis"	3500000
SIA "SEB Līzings"	3050733
SIA "SEB Līzings"	2631795,5
CBF SIA "Binders"	2461727,07
CBF SIA "Binders"	2153201

Avots: IUB Dati

Izvērtējot PIL ietvaros 2015.gadā veiktos iepirkumus finansiālā izteiksmē, kuros ievēroti ZPI principi, valsts sektors ir bijis apkārtējai videi draudzīgāks

VARAMZino_12052016; Informatīvais ziņojums „Par Zaļā iepirkuma veicināšanas plāna 2015.-2017.gadam īstenošanas gaitu”

salīdzinājumā ar pašvaldību sektoru. Savukārt pēc iepirkumu skaita vērtējums ir līdzvērtīgs. Pārskats sniegts 4.tabulā.

4.Tabula

Kopējais pārskats (ZPI) par PIL rezultātu paziņojumu skaitu un līgumcēnām pašvaldību un valsts sektorā 2015.gadā.

Sektori	2015.gads	
	Iepirkumu skaits	Kopējā līgumcena EUR (bez PVN)
Pašvaldību sektors	435	24 724 382
Valsts sektors	442	104 836 787
Kopā	877	129 561 169

IUB Dati

Valsts pārvaldes institūciju un pašvaldības iestāžu uzskaitījums, kas 2015.gadā vairāk veikušas iepirkumus ar iekļautiem ZPI principiem, ir apkopots 5. un 6. tabulā.

5.Tabula

Valsts pārvaldes institūcijas, kuras visvairāk 2015. gadā rīkojušas iepirkumus ar iekļautām vides prasībām (pēc iepirkumu skaita)

Valsts institūcijas nosaukums	Iepirkumu skaits
2015.gads	
AS "Latvijas Valsts meži"	57
LR Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvalde	11
Nodrošinājuma valsts aģentūra	11
Valsts ieņēmumu dienests	10
Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs	7

IUB Dati

6.Tabula

Pašvaldības iestādes, kuras visvairāk 2015. gadā rīkojušas iepirkumus ar iekļautām vides prasībām (pēc iepirkumu skaita)

Uzvarējušās pašvaldības iestādes nosaukums	Iepirkumu skaits
2015.gads	
Ludzas novada pašvaldība	21
Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments	15
Daugavpils pilsētas dome	13
Jūrmalas pilsētas dome	13
Jelgavas pilsētas dome	11

Avots: IUB Dati

Informatīvā ziņojuma sagatavošanā izmantoti dati par PIL ietvaros veiktajiem iepirkumiem, jo šie iepirkumi veido lielāko daļu no iepirkumiem, t.sk. arī iepirkumus, kuros tiek piemēroti ZPI principi. Salīdzinājumam 7. tabulā ir apkopota informācija par SPSIL ietvarā 2015.gadā veiktajiem iepirkumiem pēc iepirkumu veida.

7.Tabula

Kopējais pārskats (ZPI un kopējais) par SPSIL rezultātu paziņojumu līgumcēnām pēc iepirkumu veida 2015.gadā

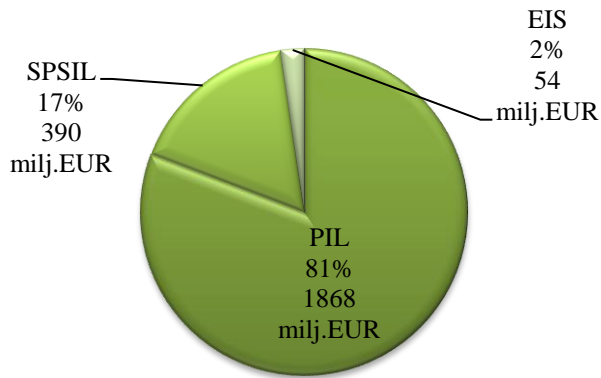
Iepirkumu veids	2015.gads		
	Būvdarbi	Piegāde	Pakalpojumi
Kopējā līgumcena EUR (bez PVN)	37 993 990	301 806 290	50 292 892
t.sk. kopējā līgumcena EUR (bez PVN) ar norādi par ZPI	11 616 389	6 262 684	0

IUB Dati

4.2. Pārskats par Elektronisko iepirkumu sistēmā veiktajiem zaļajiem publiskiem iepirkumiem.

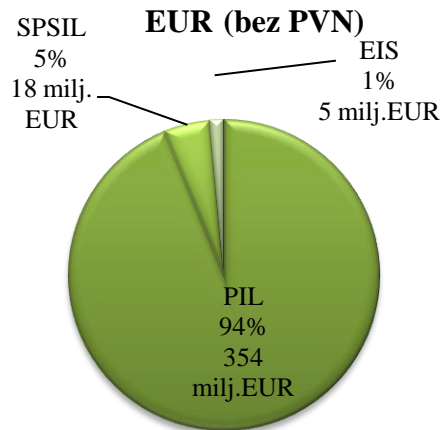
Paralēli PIL un SPSIL noteiktajai kārtībai valsts un pašvaldību iestādes veic iepirkumus Elektronisko iepirkumu sistēmā (EIS). EIS darbību no 2009.gada 1.jūnija nodrošina VRAA saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 1.aprīļa rīkojumu Nr.220 „Par Īpašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariāta reorganizāciju”. VRAA rīko centralizētas publiskas iepirkumu procedūras, lai noslēgtu vispārīgās vienošanās starp vienu vai vairākiem pasūtītājiem (valsts iestādēm, pašvaldībām un pašvaldību iestādēm, kā arī uzņēmumiem, kur kapitāldaļu turētāji ir valsts iestādes vai pašvaldību iestādes; kā arī nodibinājumiem un pašpārvaldes iestādēm) un vienu vai vairākiem piegādātājiem par darījumu veikšanu elektronisko iepirkumu procesā. Atbilstoši centralizēto iepirkumu procedūru rezultātiem EIS nodrošina piegādātājiem iespēju vienā vai vairākos Latvijas Republikas piegādes reģionos piedāvāt preces EIS reģistrētajiem pircējiem par cenām, kas nepārsniedz attiecīgo centralizēto konkursu piedāvājumos norādīto. EIS paredz arī vairākus mehānismus, kuru mērķis ir nodrošināt arī šaura profila uzņēmumiem iespējas veiksmīgi piedāvāt savas preces un pakalpojumus, piemēram, iespēja EIS piedāvāt preces tikai kādā atsevišķā iepirkuma priekšmeta daļā, vai tikai vienu preci vienā iepirkuma priekšmeta daļā.

Lai gan EIS gūst arvien plašāku pielietojumu iepirkumos, vienlaikus jāatzīmē, ka EIS izmantošana, salīdzinot ar kopējo iepirkumu līgumcēnas apjomu, vēl joprojām ir ļoti neliela.. Salīdzinošie rādītāji parādīti 4. attēlā.

Attēls Nr. 4**Kopējās līgumu cenas 2015.g. iepirkumiem EUR(bez PVN)**

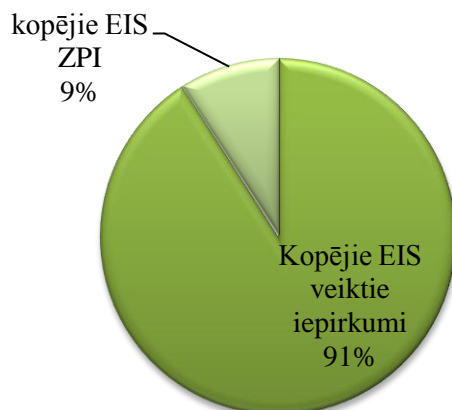
Avots: VRAA un IUB dati

Līdzīga attiecība parādās arī salīdzinot kopējās līgumcenas ZPI, kas parādītas 5. attēlā.

Attēls Nr.5**Kopējās līgumcenas 2015.g. ZPI iepirkumi**

Avots: VRAA un IUB dati

Attiecība starp zaļajiem publiskajiem iepirkumiem un kopējo iepirkumu skaitu EIS parādīta 6. attēlā.

*Attēls Nr.6***ZPI attiecība pret veiktajiem kopīgiem iepirkumiem
EIS sistēmā 2015. gadā**

Avots: VRAA un IUB dati

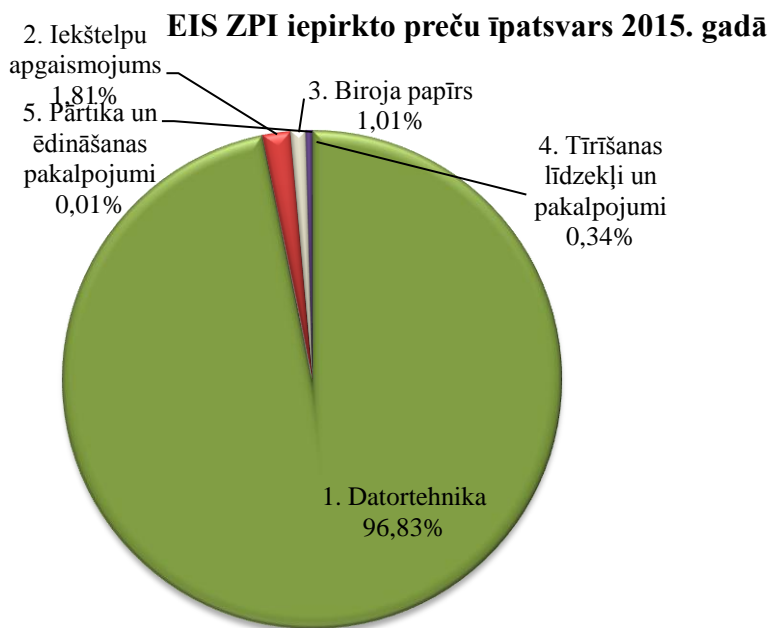
Izvērtējot EIS, datus var secināt, ka ZPI sastāda mazāk nekā 10% no kopējiem EIS veiktajiem iepirkumiem. Vienlaikus jāatzīmē, ka prasību kopums EIS zaļajos katalogos iekļautajām precēm ir augstāks, nekā izvirzītajiem vides aizsardzības kritērijiem iepirkumos PIL un SPSIL ietvaros. Salīdzinot EIS veiktos zaļos iepirkumus dažādās preču grupās, ir jāņem vērā, ka vairākās preču grupās tiek ņemts vērā atbilstošais ekomarķējums un netiek veikts izvērtējums visiem ZPI atbilstības kritērijiem. Pie šīm preču grupām pieder plānie klienti (datortehnika), pārtikas produkti, tīrīšanas līdzekļi un iekštelpu apgaismojums. Pārskats par EIS iepirktajām precēm, kas atbilst ZPI, ir parādīts un 8. tabulā un 7. attēlā. Līdzīgi kā PIL kontekstā, pārskatā ir analizētas tās preču grupas, kuras plānots noteikt kā obligātas. Papildus analizētajām preču kategorijām, EIS ZPI ietvaros tiek iepirkts, piemēram, tualetes papīrs, papīra dvieļi, salvetes.

8. Tabula**ZPI EIS. Preču grupas un līgumcenas**

Preču grupas	Kopējā līgumcena EUR (bez PVN)
1. Datortehnika	2 913 913
2. Iekštelpu apgaismojums	54 510
3. Biroja papīrs	30 374
4. Tīrīšanas līdzekļi un pakalpojumi*	10 245
5. Pārtika un ēdināšanas pakalpojumi*	401

**Pakalpojumi EIS ietvaros nav pieejami un norādītās summas attiecināmas uz preču iepirkumiem*

Avots: VRAA dati

Attēls Nr. 7

5. Secinājumi un priekšlikumi turpmākai rīcībai.

Latvijas ZI VP izvirzījis mērķi nodrošināt ZPI finansiālā īpatsvara palielināšanu no valsts budžeta plānotajos publiskajos iepirkumos (15% 2015.gadā, 20% 2016.gadā un 30% 2017.gadā) un integrēt ZI un ZPI prasības ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanā. Arī 2016.gada 26.aprīlī apstiprinātajā Valdības rīcības plānā tiek izvirzīti uzdevumi politikas, kas orientēta uz nacionālo resursu apguves un uzņēmējdarbības veicināšanas principiem, iekļaujot ZPI principu publiskajos iepirkumos īstenošanai un paaugstinātas kvalitātes vietējo pārtikas produktu īpatsvaru zaļajos publiskajos iepirkumos veicināšanai.

Lai gan, veicot pieejamo datu analīzi, var secināt, ka mērķis 2015.gadā nodrošināt ZPI 15% finansiālā īpatsvara publiskajos iepirkumos ir sasniegts, ir nepieciešams izpildīt ZI VP un Valdības rīcības plānā izvirzītos uzdevumus kā institucionālās sistēmas un normatīvās bāzes pilnveidošanā, tā arī atbalsta instrumentu un monitoringa sistēmas izveidošanā un ZI un ZPI popularizēšanā.

Latvijā identificētās specifiskās barjeras, kas līdz šim kavējušas ZPI izplatību, sasaucas ar Komisijas paziņojumā COM(2008) 400 minētajiem šķēršļiem.

Informatīvās barjeras

Iepirkuma speciālistiem trūkst motivācijas un zināšanas ZPI jomā, nav informācijas par videi draudzīgām precēm un pakalpojumiem un to sabiedrisko labumu, kā arī trūkst zināšanu un informācijas par:

- vides problēmām vispār un īpaši par patēriņa radīto ietekmi uz vidi;

- vides politiku Latvijā un ES;
- publiskā iepirkuma izmantošanu kā instrumentu, lai veicinātu videi draudzīgāku preču un pakalpojumu izplatīšanos;
- alternatīvu produktu esamību;
- metodēm videi draudzīgu preču un pakalpojumu definēšanai, kā arī preču un pakalpojumu ietekmes uz vidi novērtēšanai;
- vides marķējumiem.

Ekonomiskās barjeras

Tās pamatā saistītas ar cenu atšķirībām starp videi draudzīgām precēm un to konvencionālajām alternatīvām. Valstīs, kur videi draudzīgu preču tirgus nav attīstīts, to cenas parasti ir augstākas nekā alternatīvām precēm. Pieaugot pieprasījumam pēc videi draudzīgām precēm, pieaug piedāvājums un konkurence un cenas parasti izlīdzinās. ZPI jāievieš vienlaikus ar organizatoriskām izmaiņām, jo tas var samazināt lietoto preču daudzumu, līdz ar to arī finansiālos izdevumus (piemēram, enerģiju taupošas spuldzes).

Izvēloties konvencionālās preces, netiek ņemtas vērā sociālās un vides izmaksas to pilna dzīves (aprites) cikla laikā, kas parasti nav integrētas šo preču cenās. Līdz ar to, izvērtējot preces, nevar pilnvērtīgi veikt izmaksu – ieguvumu analīzi. Izvēloties saimnieciski izdevīgāko piedāvājumu, būtu jāņem vērā ne tikai preču cena, bet arī pašreizējās izmaksas, kas rodas attiecīgās preces lietošanas laikā, un ar atkritumu apsaimniekošanu vai pārstrādi saistītās izmaksas. Tas daudz pilnvērtīgāk parādītu patiesās iepirkuma izmaksas.

Tehniskās barjeras

Tās pamatā saistītas ar videi draudzīgu preču nelielo piedāvājumu tirgū un to šauru sortimentu. Būvniecības jomā ir arī problēmas ar videi draudzīgu un alternatīvu risinājumu tehnisko saskaņošanu un būvniecības atļauju saņemšanu.

Organizatoriskās barjeras

Valsts un pašvaldību institūciju līmenī trūkst nepieciešamā politiskā un administratīvā atbalsta, bet bez tā tiešie iepirkumu organizētāji izvairās piemērot vides nosacījumus iepirkuma dokumentācijā.

Neraugoties uz to, ka publiskajā sektorā daudzas iestādes un organizācijas pērk līdzīgas preces un pakalpojumus, netiek veicināts centralizēts iepirkums šādu preču un pakalpojumu iegādei, lai gan tādējādi iespējams panākt gan finansiālus, gan administratīvus ieguvumus.

Lai sasniegtu izvirzītos mērķus, ZI VP paredz virkni uzdevumu kā institucionālās sistēmas un normatīvās bāzes pilnveidošanā, tā arī atbalsta instrumentu un monitoringa sistēmas izveidošanā un ZI un ZPI popularizēšanā.

Normatīvā regulējuma pilnveidošana

Pašlaik Latvijā tiek izstrādāti jauni PIL un SPSIL likumprojekti, lai pārņemtu Direktīvu 2014/24/ES un Direktīvu 2014/25/ES Latvijas tiesību aktu VARAMZino_12052016; Informatīvais ziņojums „Par Zaļā iepirkuma veicināšanas plāna 2015.-2017.gadam īstenošanas gaitu”

sistēmā. Tiesību aktu projektos tiek iestrādāts ZPI regulējuma pamats un ZPI definīcija, atbilstoši kurai **zaļais publiskais iepirkums** ir tādu preču, pakalpojumu un būvdarbu iepirkums, kuru ietekme uz vidi to aprites cikla laikā ir mazāka nekā precēm, pakalpojumiem un būvdarbiem ar tādu pašu lietojuma mērķi, kas iegādātas, nepiemērojot zaļā publiskā iepirkuma principus¹⁴.

Vienlaicīgi PIL un SPSIL likumprojektos tiek iestrādāts deleģējums izstrādāt Ministru kabineta noteikumus, kas regulēs zaļā iepirkuma un ZPI piemērošanas kārtību, uzraudzības monitoringu. Šajos Ministru kabineta noteikumos tiks noteiktas preču un pakalpojumu grupas, kurām būs obligāti piemērojamas zaļā iepirkuma prasības un kritēriji, kurus izmanto šo preču un pakalpojumu ZPI.

Ministru kabineta noteikumu projekts paredz noteikt septiņas preču un pakalpojumu grupas, kurām publiskajos iepirkumos tiek obligāti piemērots ZPI. Pašreiz projektā iekļautas sekojošas preču un pakalpojumu grupas: biroja papīrs, biroja tehnika, datortehnika, pārtika un ēdināšanas pakalpojumi, tīrīšanas līdzekļi un pakalpojumi, iekštelpu apgaismojums un ielu apgaismojums un satiksmes signāli.

2014.gadā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas valsts sekretāra rīkojumu Nr. 242 izveidota darba grupa zaļā iepirkuma veicināšanai, kurā pārstāvētas valsts institūcijas, nevalstiskās organizācijas un sociālie partneri. Darba grupa apspriež un sniedz ieteikumus par ZI veicināšanas dokumentu projektiem un tiesību aktu projektiem. 2015.gada decembrī sagatavotais Ministru kabineta noteikumu projekts pastāvīgi tiek pilnveidots, ņemot vērā darba grupā paustus ieteikumus attiecībā uz ZPI kritērijiem un institucionālo atbildību ZPI ieviešanas uzraudzībā. Tāpat darba grupa izvērtējusi un, sniegusi priekšlikumus, par jaunajiem PIL un SPSIL likumprojektiem.

Informatīvie pasākumi, metodiskais atbalsts un uzraudzība

Lai informētu sabiedrību un iepirkumu speciālistus par ZI VP izvirzītajiem uzdevumiem, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija 2015.gada novembrī-decembrī organizēja piecu reģionālo semināru ciklu „VARAM atbilstības principu un Zaļā iepirkuma/Zaļā publiskā iepirkuma piemērošana ES fondu 2014-2020 plānošanas periodā”. Semināri par ZI/ZPI piemērošanu ES fondu projektos 2014-2020 plānošanas periodā tika organizēti sadarbībā ar Latvijas Vides investīciju fondu, EK programmas Inteliģenta enerģija Eiropai projekta „PRIMES – Zaļais iepirkums pašvaldībās, lai sasniegtu energoefektīvu rezultātu” ietvaros. Semināri norisinājās Cēsīs, Kuldīgā, Jelgavā, Rēzeknē un Rīgā. Semināros tika sniegta vispārīga informācija par zaļo iepirkumu, tā piemērošana kritērijiem un lomu pašvaldību iepirkumos un ES fondu 2014-2020 plānošanas perioda projektos. Reģionu pārstāvji dalījās pieredzē par zaļā publiskā iepirkuma īstenošanu. Paralēlās sesijās ar praktisko piemēru palīdzību tika izskatītas zaļā publiskā iepirkuma piemērošanas iespējas

¹⁴ FMLik_220416_PIL; Likumprojekts “Publisko iepirkumu likums”

VARAMZino_12052016; Informatīvais ziņojums „Par Zaļā iepirkuma veicināšanas plāna 2015.-2017.gadam īstenošanas gaitu”

būvniecības, pārtikas, transporta un elektroenerģijas iepirkumu jomās. Noslēgumā tika apkopots paveiktais tematiskās sesijās un sniegtas atbildes uz interesentu jautājumiem. Semināri un apmācības ir sevi pierādījuši kā veiksmīgs ZI VP izvirzīto mērķu sasniegšanas instruments, kas noteikti jāturpina.

Konsekventa un ilglaicīga ZPI ieviešanā iesaistīto mērķa grupu (iepirkumu veicēji, uzņēmēji) informēšana un apmācības veicinās videi draudzīgu preču un pakalpojumu pieejamības tirgū paplašināšanu.

Vienlaicīgi, lai sasniegtu ZI VP izvirzītos mērķus, kā viens no īstenošanas instrumentiem Eiropas strukturālo un investīciju fondu līdzfinansētos projektos, tiek izmantots horizontālais princips „Ilgspējīga attīstība”. Atbilstoši horizontālā principa „Ilgspējīga attīstība” īstenošanas uzraudzības metodikai, kā viens no noteiktajiem kopējās darbības programmas uzraudzības rādītājiem ir noteikts „zaļais publiskais iepirkums”. Līdz ar to turpmākā ES strukturālo un investīciju fondu ieviešanas procesā atbilstošais rādītājs tiek iekļauts atbildīgo iestāžu plānotajos pasākumu atlases kritērijos.

Lai nodrošinātu ZPI monitoringu, nepieciešams sinhronizēt IUB uzskaites datus un nacionālo kontu datus, paplašinot uzskaites kategorijas, arī attiecībā uz iepirkumu veicējiem un apzinot publiskā sektora izdevumus uz ko neattiecas iepirkumu procedūras.

ZPI monitoringam ir jānedefinē mērķauditorija (valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības, publisko līdzekļu saņēmēji u.tml.) uz kurām attiecas noteiktie politikas mērķi un kā tie ir verificējami.

Prioritārs būtu uzdevums sakārtot EIS katalogu sistēmu, paplašinot to preču un pakalpojumu grupas, kurām pieejams t.s. zaļais katalogs, EIS katalogi jāplāno saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu projektā „Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un tā piemērošanas kārtība” plānotajām obligātajām un brīvprātīgajām preču un pakalpojumu grupām.

Kopā ar ieinteresētajām mērķgrupām organizēt regulāru (piemēram, reizi gadā) tirgus izpēti par tām preču un pakalpojumu grupām, kuras potenciāli ir prioritāras ZPI piemērošanai Latvijā, lai noskaidrotu videi draudzīgu preču un pakalpojumu pieejamību šajās grupās. Ja kādas preču un pakalpojumu grupas plānots noteikt kā obligātas ZPI piemērošanai. Tirgus izpēti vēlams veikt pirms šāda lēmuma pieņemšanas.

Preču un pakalpojumu „zaļināšana” būtu jāizvirza par prioritāti ZPI attīstībai Latvijā un šajās preču grupās būtu nepieciešams izstrādāt padziļinātākas vadlīnijas un iepirkumu kritērijus, paredzot attiecīgas apmācības publisko iepirkumu veicējiem un strādājot ar piegādātājiem inovāciju un videi draudzīgu piedāvājumu attīstībā.

Vietējās ekonomikas atbalsts ar ZPI palīdzību iespējams vienīgi tad, ja ZPI principu piemērošana publiskajā iepirkumā norit konsekventi un ilglaicīgi. Nepieciešams veicināt uzņēmēju izpratni, ka ar ZPI palīdzību tiek stiprināta vietējās ekonomikas konkurētspēja.

Nepieciešams pastāvīgi informēt par papildu iespējām atbalstīt vietējo ekonomiku, izmantojot publisko iepirkumu sociālus, inovācijas veicinošus vai vēl citus kritērijus, kas izriet no citu politikas sektoru plānošanas dokumentiem.

Dzīves cikla izmaksu aprēķināšanas modeļa izmantošana un uz preču un pakalpojumu kategorijām orientētu izmaksu kalkulatoru izstrāde ir nozīmīgs stimulējošs elements ZPI un aprites ekonomikas piemērošanā.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministrs

K.Gerhards

Vīza:
Valsts sekretāra p.i.,
valsts sekretāra vietniece
vides aizsardzības jautājumos

A.Ozola

2016.05.24. 12:49
4861
U.Zanders,
Tālr. 67026590,
ugis.zanders@varam.gov.lv